

CARREIRA DA INDIA – HORROR HYGIENICUS

V 16. a 17. století se do Indie a zpět plavilo z Evropy množství lodí, které dovážely hřebíček, pepř, skořici, indigo, tvrdé dřevo, látky a další atraktivní zboží. Typickým plavidlem byla karaka o výtlačku 500 i více tun se štíhlou přídílí a vysokou záďí, s několika palubami. Posádku tvořilo okolo 120 mužů, na palubě bylo několik desítek cestujících a stejně tolik nebo i víc černých pasažérů. Cesta lodí trasou *Carreira da India* trvala jedním směrem okolo 6–8 měsíců a cílem bylo naložit co nejvíc zboží a co nejvíc vydělat.

Plavbu, při hroživě vysoké úmrtnosti, obvykle přežila sotva polovina posádky a cestujících. Karaky se během plavby změnilly v plovoucí lazarety, plné umírajících. Na lodích se totiž nedodržovaly ani elementární hygienické zásady. Jídlo se brzo zkazilo nebo kvůli trvanlivosti bylo silně přesolené. Zásoba pitné vody sice počítala s 1,3 l na osobu a den, voda však za pár týdnů začala hnít a nedala se pít. Někteří lidé si jí alespoň „filtrovali“ přes kousek látky. Víno vydrželo déle, ale mnozí ho šetřili, aby ho mohli v Goi zpe-

něžit. Velkou část cesty se po lodi potáceli lidé pološíleni vedrem a žízni. Byli vystaveni krutému horku, zimě i dešti, protože museli spát na otevřených palubách, když každé místo bylo napěchováno zbožím.

Na lodi se neuklízelo a potřebu lidí vykonávali, kde se jim zamlulo, protože původně vyhrazená místa byla kvůli nákladu nepřístupná. Nemocní se obvykle povalovali ve vlastních zvracích a výkalech. Trpěli mořskou nemocí, kurdějemi, podvýživou, úplavicí a dalšími infekcemi a dehydratací. O nemocné pečoval pologramotný ranhojič, který neznal nic jiného než pouštět žilou. Loď příšerně zapáchala, byla plná rychle se množících krys a švábů. Málokdy v historii se lidská hrabivost dostala do takového rozporu s hygienou jako na lodích plujících na lince *Carreira da India*.

Boxer CR, editor. *Tragické námořní příběhy 1589/1622*. Praha: Mladá fronta; 1972.

Jaroslav Kríž